

Dossierbeheer als hoeksteen van verantwoording voor bewindvoering

Door: Kevin Roos - V&A Advocaten

Het scenario dat een bewindvoerder (ook persoonlijk) wordt aangesproken voor zijn handelen in functie, is niet bepaald nieuw. Wanneer dit - in het slechtste geval - leidt tot een juridische procedure, moet de bewindvoerder zich verantwoorden tegenover de rechter voor zijn handelen tijdens het bewind.

In de meeste gevallen wordt de bewindvoerder in een dergelijke procedure bijgestaan door een advocaat, veelal ingeschakeld door de beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar van de bewindvoerder. In die gevallen, maar zeker ook zonder advocaat, is het hebben van een volledig dossier van essentieel belang voor het voeren van een goed verweer.

In dit artikel ga ik nader in op het belang van een compleet dossier aan de hand van twee onderwerpen: de bewijslevering en de verzwaarde stelplicht. De verzwaarde stelplicht houdt kortgezegd in dat een partij die beschikt over feiten en gegevens, die voor de bewijslevering van belang kunnen zijn, zijn verweer voldoende gemotiveerd moet onderbouwen.

Het leveren van bewijs

Het op orde hebben van een dossier is van essentieel belang wanneer een bewindvoerder bewijs moet leveren. Het is niet ongebruikelijk dat bewindvoerders worden geconfronteerd met een onverwachte brief van de rechtbank waarin de kantonrechter kenbaar maakt dat hij van plan is de bewindvoerder te horen over het bewind danwel de bewindvoerder aansprakelijk te stellen. Dit kan leiden tot een ambtshalve veroordeling tot schadevergoeding of zelfs ontslag van de bewindvoerder.

Deze ambtshalve veroordeling gebeurt steeds vaker en vormt een uitdaging voor bewindvoerders. Een ambtshalve veroordeling houdt in dat de rechtbank, uit eigen beweging, stappen onderneemt een bewindvoerder

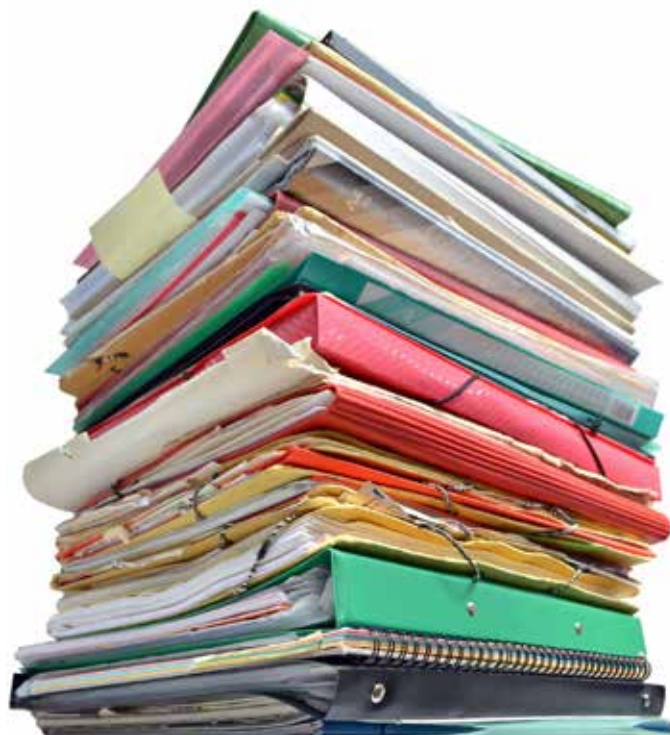

aansprakelijk te houden zonder dat er een specifieke klacht is ingediend. Dit kan bewindvoerders verrassen en onderstreept het belang van een zorgvuldige dossiervorming.

Wanneer bewindvoerders worden geconfronteerd met een ambtshalve veroordeling, krijgen zij de gelegenheid te reageren met een goed onderbouwd verweer. Dit is het moment waarop een gedetailleerd dossier van onschatbare waarde is. Bewindvoerders met een volledig dossier kunnen namelijk hun werkwijze inzichtelijk maken voor de rechter en aantonen dat zij hun taken naar behoren hebben uitgevoerd, of dat zij in ieder geval goed hebben gehandeld naar de omstandigheden. Voor een uiteenzetting van de thematiek van de ambtshalve veroordeling verwijs ik naar het artikel van mijn kantoorgenoot Lisette de Haan in de editie van 2022 van het NBBi magazine.

Op grond van artikel 1:445 BW dient een bewindvoerder jaarlijks en aan het einde van het bewind rekening en verantwoording af te leggen over de wijze waarop het bewind is gevoerd. Artikel 1:448 eerste lid aanhef en onder e BW stelt dat de taak van de bewindvoerder eindigt door ontslag dat hem door de kantonrechter wordt verleend. Op grond van het tweede lid van dit artikel wordt het ontslag onder meer verleend wegens gewichtige redenen. Een van die redenen kan zijn dat de bewindvoerder niet kan aantonen dat hij het werk als bewindvoerder naar behoren heeft uitgevoerd. Het kan in het concrete geval goed mogelijk zijn dat de bewindvoerder het werk heeft uitgevoerd, zoals van een redelijk handelend en redelijk bekwaam bewindvoerder verwacht mag worden, maar dat hij dit simpelweg niet kan aantonen omdat het dossier niet op orde is.

De kantonrechter kan vervolgens van oordeel zijn dat de wijze waarop de bewindvoerder zijn taken uitoefent, niet zodanig is dat de belangen van de rechthebbenden in voldoende mate worden gediend. Voorts kan de gebrekkige wijze van verslaglegging tot gevolg hebben dat de kantonrechter zijn/haar toezichthoudende taak in onvoldoende mate kan uitoefenen, en de bewindvoerder ontslaat. Het kan zelfs zo ver gaan dat de kantonrechter de bewindvoerder ontslaat in alle lopende dossiers, zoals in een beslissing van de rechtbank Rotterdam in 2017¹.

Gedegen dossiervorming is van cruciaal belang voor bewindvoerders om bewijs te leveren en aansprakelijkheid of ontslag te voorkomen.

Verzwaarde stelplicht

Het uitgangspunt in het civiele recht is dat degene die zich op een rechtsgevolg beroept (bijvoorbeeld een aanspraak op schadevergoeding) daarvoor ook de bewijslast draagt. Maar in sommige gevallen is het voor een partij vrijwel onmogelijk om voldoende feiten - en bewijzen - aan te voeren die tot het beoogde rechtsgevolg leiden.

Dit probleem kan zich ook voordoen in kwesties waarin de bewindvoerder aansprakelijk wordt gesteld door de rechthebbende en zich binnen een dossier specifieke omstandigheden voordoet die grotendeels binnen het domein van de bewindvoerder afspeelen. Of bijvoorbeeld als het gaat om informatie die de bewindvoerder onder zich heeft, en een rechthebbende dus niet. Voor een rechthebbende kan het in dat geval soms moeilijk te plaatsen zijn welke beslissingen de bewindvoerder namens hem heeft genomen, en ook waarom. Hoewel de bewindvoerder handelt in het belang

¹ *Uitspraak op 29-11-2017 - ECLI:NL:RBROT:2017:10160

van de rechthebbende, betekent dit niet noodzakelijk dat de rechthebbende alle genomen beslissingen volledig begrijpt of kan plaatsen.

Op grond van art. 1:438 BW komt het beheer over alle goederen van de rechthebbende toe aan de bewindvoerder. Tijdens de uitvoering van zijn werkzaamheden kan de bewindvoerder echter foute keuzes maken die bijvoorbeeld kunnen leiden tot een verdere verslechtering van de financiële situatie van de rechthebbende. Het kan voor de rechthebbende moeilijk zijn om de benodigde feiten te stellen en te bewijzen om de aansprakelijkheid van de bewindvoerder te kunnen vaststellen. Dat is op zichzelf niet een reden de bewindvoerder te belasten met het bewijs van zijn onschuld. Een zogenoemde omkering van de bewijslast komt maar zelden voor, en ook niet in dit soort gevallen. De verplichting om voldoende te stellen en dat ook te bewijzen, blijft dus bij de rechthebbende. Om het hem mogelijk te maken die stellingen in te nemen en dat bewijs te leveren, is men gaan werken met de “verzwaarde stelplicht”. De verzwaarde stelplicht wordt ook wel de “verzwaarde motiveringsplicht ten aanzien van het verweer” genoemd en houdt kort gezegd in dat de partij die beschikt over gegevens die voor de bewijsoverlevering van belang kunnen zijn, zijn verweer voldoende gemotiveerd moet onderbouwen. Dus: uitleggen en eventueel dossierstukken aandragen die die uitleg kunnen staven.

Hoewel door de verzwaarde motiveringsplicht ten aanzien van het verweer geen verschuiving plaatsvindt in de bewijslastverdeling, kunnen de gevolgen toch verstrekkend zijn. Motiveert de bewindvoerder - op wie de verzwaarde motiveringsplicht ten aanzien van het verweer rust - zijn verweren vervolgens onvoldoende, dan is het gevolg dat de stellingen van de rechthebbende onvoldoende gemotiveerd zijn betwist. De rechter kan ze dan – zonder bewijslevering – als vaststaand aannemen. Onderbouwt de bewindvoerder zijn verweren wél voldoende gemotiveerd, dan blijft de bewijslast op de rechthebbende rusten. Hierin rust dus ook het belang van een volledig dossier. Aan de hand van de stukken in het dossier kan de bewindvoerder (of zijn advocaat) namelijk - in het geval verweer mogelijk is - de stellingen van de rechthebbende voldoende gemotiveerd betwisten. Hierdoor kan een eventuele verplichting tot schadevergoeding of ontslag worden voorkomen.

Een compleet dossier

Zoals uit het bovenstaande volgt, kan het belang van gedegen dossiervorming in het beroep van bewindvoering niet genoeg worden benadrukt. Een zorgvuldige documentatie ondersteunt bewindvoerders bij het voeren van verweer in aansprakelijkheidsprocedures. Een volledig dossier stelt hen in staat om hun beslissingen en handelingen te verantwoorden en de rechter te overtuigen van hun vakbekwaamheid en integriteit. Hoe doe je dat? Maak notities van de gesprekken die je voert, stuur bevestigingen van afspraken, bewaar alles digitaal en sla het zo op dat je het gemakkelijk kan terugvinden.

In een wereld waarin het welzijn van kwetsbare individuen afhankelijk is van de handelingen van bewindvoerders, is een gedegen dossiervorming een hoeksteen van verantwoorde bewindvoering. Het bevordert daarnaast gerechtigheid, professionaliteit en het welzijn van degenen onder bewind, en draagt bij aan het vertrouwen in dit essentiële beroep. Het voorkomt daarnaast ook dat onnodig sancties worden opgelegd, zoals ontslag en/of een veroordeling tot schadevergoeding. <<<

Over V&A Advocaten

V&A Advocaten is een in het verzekerings- en aansprakelijkheidsrecht gespecialiseerd kantoor. Het kantoor werkt hoofdzakelijk voor verzekeraars en hun verzekerden.

Eén van de specialismes van V&A Advocaten is beroepsaansprakelijkheid, waaronder de aansprakelijkheid van de beschermingsbewindvoerder.